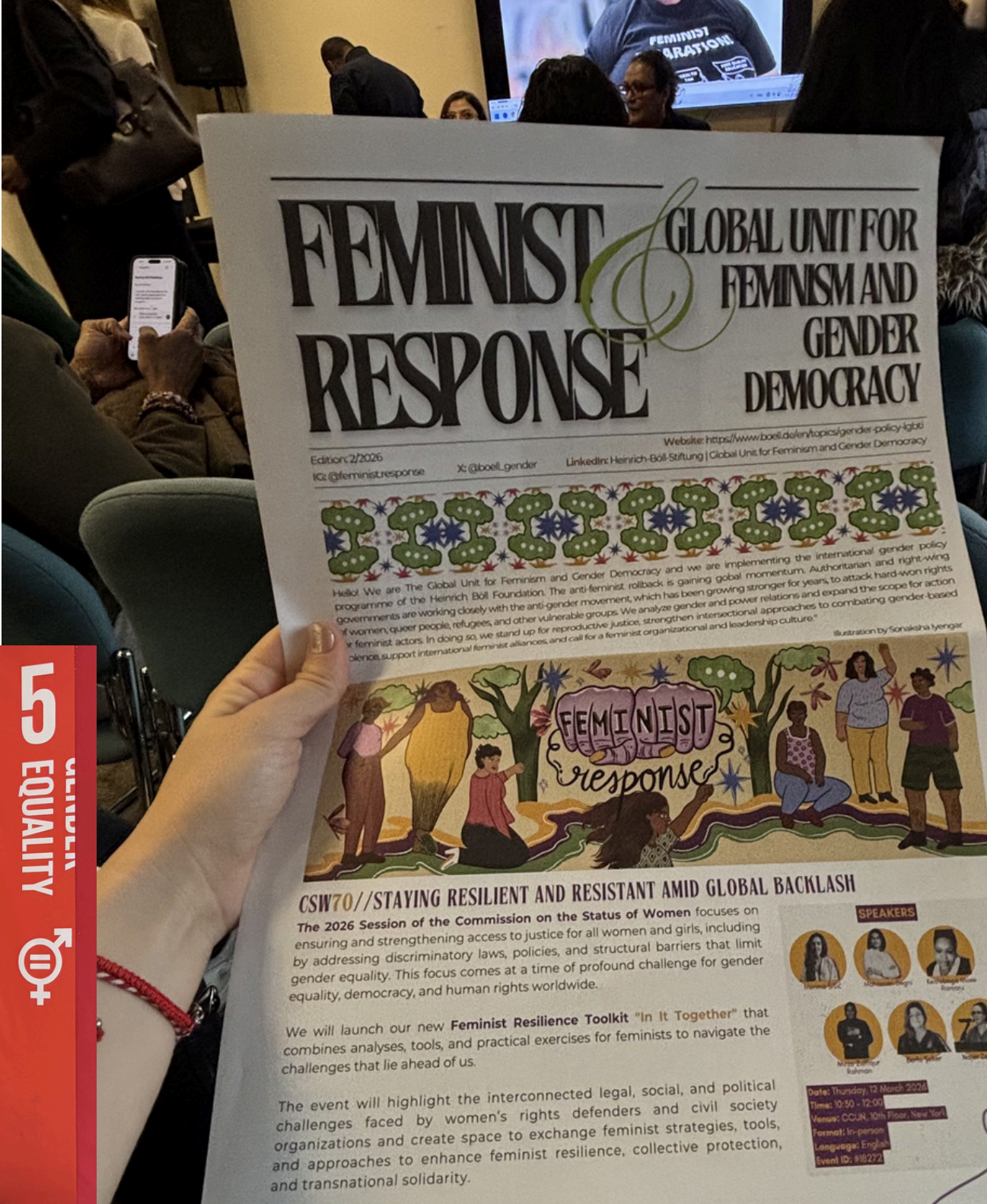

ÇOKLU KRİZLER ÇAĞINDA FEMİNİST KRİZ YÖNETİMİ: CSW70 GÖZLEMLERİ

ÇEMBER SİVİL İNİSİYATİF DERNEĞİ PERSPEKTİFİNDEN ANALİTİK BİR
DEĞERLENDİRME

2026

FEMINIST RESPONSE

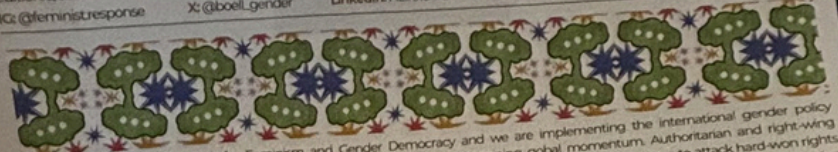
GLOBAL UNIT FOR FEMINISM AND GENDER DEMOCRACY

Edition: 2/2026

IG: @feministresponse

X: @boell_gender

Webster: <https://www.boell.de/en/topics/gender-policy-lgbt>
LinkedIn: Heinrich-Böll-Stiftung | Global Unit for Feminism and Gender Democracy

Hello! We are The Global Unit for Feminism and Gender Democracy and we are implementing the international gender policy programme of the Heinrich Böll Foundation. The anti-feminist rollback is gaining global momentum. Authoritarian and right-wing governments are working closely with the anti-gender movement, which has been growing stronger for years, to attack hard-won rights of women, queer people, refugees, and other vulnerable groups. We analyze gender and power relations and expand the scope for action for feminist actors. In doing so, we stand up for reproductive justice, strengthen intersectional approaches to combating gender-based violence, support international feminist alliances, and call for a feminist organizational and leadership culture.

Illustration by Soraksha Jeyaraj

CSW70//STAYING RESILIENT AND RESISTANT AMID GLOBAL BACKLASH

The 2026 Session of the Commission on the Status of Women focuses on ensuring and strengthening access to justice for all women and girls, including by addressing discriminatory laws, policies, and structural barriers that limit gender equality. This focus comes at a time of profound challenge for gender equality, democracy, and human rights worldwide.

We will launch our new **Feminist Resilience Toolkit "In It Together"** that combines analyses, tools, and practical exercises for feminists to navigate the challenges that lie ahead of us.

The event will highlight the interconnected legal, social, and political challenges faced by women's rights defenders and civil society organizations and create space to exchange feminist strategies, tools, and approaches to enhance feminist resilience, collective protection, and transnational solidarity.

SPEAKERS

Date: Thursday, 12 March 2026
Time: 10:30 - 12:00
Venue: CCUN, 10th Floor, New York
Format: In-person
Language: English
Event ID: #16272

Çoklu Krizler Çağında¹ Feminist Kriz Yönetimi: CSW70 Gözlemleri

Çember Sivil İnisiyatif Derneği Perspektifinden Analitik Bir Değerlendirme

Nisan, 2026

¹ Bu raporda kullanılan “çoklu krizler çağı” kavramı eleştirel bir mesafe ile kullanılmaktadır. Feminist literatür açısından krizler ve eşitsizlikler yeni değildir; kadınlar ve kırılgan topluluklar için bu durum uzun süredir devam eden yapısal bir gerçekliktir. Kavram burada, iklim krizi, savaşlar, ekonomik eşitsizlikler ve afetler gibi süreçlerin giderek daha görünür biçimde birbirini besleyen ve üst üste binen etkilerini vurgulamak amacıyla kullanılmaktadır.

Yazan: Gülfer Kırbaş

Son okuma ve düzeltmeler: Merve Ayşe Köseoğlu

Metin yazım ve düzenlemede yapay zeka desteği alınmıştır.

İçindekiler

Giriş

Yönetici Özeti

1. CSW70 Süreci Kronolojisi
2. CSW70 Süreci ve Küresel Politik Bağlam
3. Çoklu Krizler Çağında Toplumsal Cinsiyet Eşitliği
4. Ekonomik Eşitsizlikler ve Feminist Politik Ekonomi
5. İklim Krizi, Enerji Dönüşümü ve Toplumsal Cinsiyet
6. Afetler, Risk Azaltımı ve Feminist Dayanıklılık Yaklaşımı
7. Barış, İnsani Yardım ve Kalkınma Politikalarının Kesişimi: Kadın Barış İnşacıları
8. Küresel Anti-Gender Hareketi ve Anti-Rights Funding Flows
9. Uluslararası Sistem Krizi ve UN80 Reform

Sonuç

Giriş

BM Kadının Statüsü Komisyonu (Commission on the Status of Women – CSW) toplantılarına katılma maceram, 2024 yılının sonlarına doğru BM Kadın Birimi Türkiye ekibinden aldığım bir e-posta ile başladı. O dönemde deprem bölgesindeki çalışmaların yoğun şekilde devam ettiği, ÇemberDE'yi kurduğumuz ilk yılın adeta bir hayatta kalma koşturmacası içinde geçtiği bir zamandıydı. Bu nedenle e-postayı ilk okuduğumda doğrusu çok da üstüme alınmadım. Sahada koşturuyor, gerçek anlamda ayakta kalmaya çalışıyorduk; Amerika'daki bir toplantıya gitmek için ayrıca uğraşmayı o an için kendime yakın hissetmedim.

Aradan yaklaşık bir ay geçtikten sonra bu e-posta yeniden aklıma düştü ve konuya bu kez daha dikkatle baktım. Bu sefer meselenin köklerinin Pekin'e uzandığını, otuz yıl önce trenlerle yola çıkan yüzlerce kadının başlattığı ve bugün hâlâ kadınların örmeye devam ettiği uzun soluklu bir mücadelenin parçası olduğunu fark ettim. Bunun üzerine şansımı denemeye karar verdim ve vize başvurusuyla birlikte bu yolculuk da başlamış oldu.

2025 yılında ilk kez New York'a CSW için gittiğimde süreci anlamaya ve mümkün olduğunca dahil olmaya çalıştım; ancak bunun oldukça zorlayıcı olduğunu da açıkça söylemeliyim. 2026 yılında ise yeniden gitmek ve bu uluslararası savunuculuk alanını daha iyi öğrenmek istedim. Bu kez Sivil Düşün desteğine kendim başvurduğum ve destek almaya hak kazandım. Böylece nereye ve ne amaçla gittiğimi çok daha net biliyor, buradan doğabilecek etkiyi de daha iyi ifade edebiliyordum.

CSW her şeyden önce bir aktivistin vizyonunu genişleten bir alan. Dayanışma ve işbirliği olanaklarını artırıyor, küresel mücadeleyi tahayyül etmeyi kolaylaştırıyor. Yerelde yalnız olmadığımızı; benzer sorunlarla, kimi zaman benzer kimi zaman farklı yöntemlerle mücadele eden kadınlarla bir araya gelme fırsatı sunuyor. Aynı zamanda bu mücadelenin uluslararası politika süreçlerini nasıl etkileyebildiğini görmeyi mümkün kılıyor. Daha önce başka bir yazımda da değindiğim gibi, sivil toplumun devlet aygıtı üzerinde etkili olabileceğini hatırlatması bakımından da oldukça önemli bir deneyim sunuyor.

Bu raporda 2026 yılı CSW70 sürecine dair gözlemlerimi ve deneyimlerimi aktarmaya çalıştım. Elbette bu kadar kapsamlı bir program içinde kaçırduğım pek çok başlık, vurgu ve

detay da vardır. Burada amacım, iki haftalık CSW süreci boyunca takip edebildiğim oturumları, tartışmaları ve izlenimleri bir araya getirerek genel bir çerçeve sunmak. Bu raporun, CSW'ye hiç katılmamış olanlar için sürece dair bir fikir vermesini; daha önce katılanlar içinse deneyimleri karşılaştırabilecekleri bir referans oluşturmasını ve hâlihazırda süreci takip edenlerin düşüncelerini toparlamalarına katkı sunmasını umuyorum.

Bu kişisel deneyim ve gözlemler, aynı zamanda CSW'nin yalnızca bir konferans programı olmadığını; küresel ölçekte toplumsal cinsiyet eşitliği politikalarının tartışıldığı, müzakere edildiği ve şekillendiği önemli bir çok taraflı platform olduğunu da gösteriyor. Bu nedenle raporun devamında CSW70 süreci yalnızca izlenen oturumlar üzerinden değil, aynı zamanda uluslararası politika bağlamı, tartışılan temel temalar ve ortaya çıkan politik dinamikler çerçevesinde ele alınacaktır. Amaç, iki haftalık bu yoğun sürecin ana tartışma başlıklarını, öne çıkan eğilimleri ve sivil toplum açısından taşıdığı anlamı daha bütünlüklü bir şekilde ortaya koyabilmektir.

Yönetici Özeti

Bu rapor, Birleşmiş Milletler Kadının Statüsü Komisyonu'nun 70. oturumu (CSW70) kapsamında yürütülen tartışmaları feminist kriz yönetimi perspektifinden değerlendirmektedir. Çalışma, küresel düzeyde giderek iç içe geçen krizlerin — iklim değişikliği, savaşlar, ekonomik eşitsizlikler, demokratik gerileme ve doğal afetler — toplumsal cinsiyet eşitliği politikaları üzerindeki etkilerini analiz etmeyi amaçlamaktadır. Aynı zamanda yerel feminist örgütlerin kriz dönemlerinde geliştirdiği pratiklerin uluslararası politika tartışmalarıyla nasıl ilişkilendirilebileceğini ele almaktadır.

CSW70 süreci, çoklu krizler çağında toplumsal cinsiyet eşitliği politikalarının karşı karşıya olduğu hem fırsatları hem de riskleri görünür hale getirmiştir. Bir yandan iklim politikaları, enerji dönüşümü, ekonomik eşitsizlikler ve barış süreçleri gibi alanlarda feminist perspektifin önemi giderek daha fazla kabul görmektedir. Öte yandan toplumsal cinsiyet eşitliği politikalarına yönelik küresel siyasi gerilimlerin ve anti-gender hareketlerinin güçlenmesi, uluslararası müzakere süreçlerinde yeni zorluklar yaratmaktadır.

Rapor, CSW70 tartışmalarını altı temel politika alanı üzerinden değerlendirmektedir. Bunlar: çoklu krizler bağlamında toplumsal cinsiyet eşitliği, ekonomik eşitsizlikler ve feminist politik ekonomi, iklim krizi ve enerji dönüşümü, afet ve kriz yönetimi, barış inşası süreçlerinde kadınların rolü ve küresel anti-rights hareketlerinin yükselişidir. Bu tartışmalar aynı zamanda Birleşmiş Milletler sistemi içinde yürütülen reform ve kurumsal dönüşüm tartışmalarıyla birlikte ele alınmaktadır. CSW70'de izlenen tartışmalar, feminist kriz yönetimi yaklaşımı ile uluslararası afet yönetişimi çerçeveleri arasında hâlâ tam olarak kapanmamış bir boşluk bulunduğunu da göstermektedir.

Raporun temel argümanı, krizlerin yalnızca teknik müdahale gerektiren durumlar olarak ele alınmasının yetersiz olduğudur. Krizler aynı zamanda toplumsal eşitsizlikleri görünür kılan ve çoğu zaman derinleştiren süreçlerdir. Bu nedenle kriz yönetimi politikalarının

eşitlik, katılım ve topluluk dayanıklılığı ilkelerini merkeze alan feminist bir perspektifle yeniden düşünülmesi gerekmektedir.

Bu çerçevede rapor, feminist kriz yönetimi yaklaşımını analiz etmektedir. Feminist kriz yönetimi, krizlerin toplumsal etkilerini dikkate alan ve toplulukların dayanıklılığını güçlendirmeyi hedefleyen bir yaklaşım sunar. Kadınların yalnızca krizlerden etkilenen gruplar olarak değil, aynı zamanda krizlere karşı çözüm üreten aktörler olarak görülmesini savunur.

Türkiye’de 6 Şubat 2023 depremleri sonrasında ortaya çıkan deneyimler bu yaklaşımın önemini açık biçimde göstermiştir. Yerel kadın örgütlerinin kriz dönemlerinde geliştirdiği dayanışma ağları ve topluluk temelli müdahale modelleri, toplulukların yeniden örgütlenmesi ve güçlenmesi açısından önemli katkılar sunmuştur. Çember Sivil İnisiyatif Derneği tarafından yürütülen çalışmalar ve hazırlanan [Afetlerde Feminist Dayanışma ve Destek Kılavuzu](#), kriz yönetimine feminist perspektiften yaklaşmanın somut örneklerinden biridir.

Rapor, bu deneyimlerden hareketle uluslararası kurumlar, devletler ve donörler için politika önerileri geliştirmektedir. Bu öneriler arasında toplumsal cinsiyet perspektifinin kriz yönetimi politikalarına sistematik biçimde entegre edilmesi, yerel kadın örgütlerinin kriz müdahale süreçlerine dahil edilmesi ve feminist örgütler için sürdürülebilir finansman mekanizmalarının güçlendirilmesi yer almaktadır.

Sonuç olarak bu rapor, çoklu krizler çağında feminist kriz yönetimi yaklaşımının yalnızca kadın hakları politikaları açısından değil, daha dayanıklı ve kapsayıcı toplumlar kurulması açısından da kritik öneme sahip olduğunu savunmaktadır. Yerel feminist deneyimlerin uluslararası politika tartışmalarıyla buluşması, krizlere karşı geliştirilen çözümlerin daha adil ve sürdürülebilir olmasına katkı sağlayabilir.

1. CSW70 Süreci Kronolojisi

Şubat 2026 – Müzakere Sürecinin Başlangıcı

CSW70 için hazırlanan **Agreed Conclusions (Uzlaşmış Sonuçlar)** metninin ilk taslağı (Zero Draft) Birleşmiş Milletler üye devletleri arasında müzakereye açıldı. Bu süreçte devlet delegasyonları ve sivil toplum örgütleri metne ilişkin görüş ve önerilerini iletti. Toplumsal cinsiyet eşitliği, bakım ekonomisi, iklim krizi ve ekonomik eşitsizlikler gibi başlıklar müzakerelerin ana gündemini oluşturdu.

10 Mart 2026 – CSW70 Açılışı

Birleşmiş Milletler Kadının Statüsü Komisyonu'nun 70. oturumu New York'ta başladı. Toplantılar boyunca üye devlet temsilcileri, Birleşmiş Milletler kurumları, sivil toplum örgütleri ve feminist hareket temsilcileri çeşitli oturumlarda bir araya geldi. Genel oturumlarda çoğunlukla hükümet temsilcileri konuşurken, paralel etkinlikler sivil toplum örgütlerinin deneyim paylaşımı için önemli bir alan oluşturdu.

10–18 Mart 2026 –Yan ve Paralel Etkinlikler

CSW70 süresince katılımcı hükümetler, UN ajansları ve sivil toplum kuruluşlarınca iklim krizi, enerji dönüşümü, ekonomik eşitsizlikler, bakım ekonomisi, barış süreçleri ve afet yönetimi gibi konular farklı panellerde tartışıldı. Burada çeşitlilik ve eleştirel yaklaşımlar genelde sivil toplum örgütlerinin etkinliklerinde görüldü.

Bu oturumlarda özellikle aşağıdaki başlıklar öne çıktı:

- iklim ve enerji politikalarında toplumsal cinsiyet eşitliği
- kadınların ekonomik güçlenmesi ve geçim kaynakları
- kriz bölgelerinde kadın barış inşacıları
- afet ve kriz yönetiminde feminist yaklaşımlar

- anti-gender hareketlerinin yükseliş ve feminist savunuculuk

Bu tartışmalar, çoklu krizler çağında toplumsal cinsiyet eşitliği politikalarının karşı karşıya olduğu yeni zorlukları ve fırsatları ortaya koydu.

18–20 Mart 2026 – Agreed Conclusions Müzakereleri

CSW70’in en kritik aşaması olan **Uzlaşmış Sonuçlar metni** üzerindeki müzakereler yoğun biçimde devam etti. Metin üzerinde üye devletler arasında çeşitli siyasi gerilimler yaşandı. Özellikle toplumsal cinsiyet kavramının kullanımı, cinsel ve üreme sağlığı hakları ve insan hakları terminolojisi gibi konular başta ABD olmak üzere bazı ülke delegasyonları arasında tartışma yarattı.

21 Mart 2026 – Terminoloji Tartışması ve Oylama

CSW70 kapanış sürecinde Amerika Birleşik Devletleri tarafından sunulan bir karar tasarısı, “gender” kavramının yalnızca “kadın ve erkek” olarak tanımlanmasını önerdi. Bu girişim birçok ülke tarafından uluslararası insan hakları belgelerinde yer alan toplumsal cinsiyet kavramını daraltmaya yönelik bir adım olarak değerlendirildi.

Söz konusu öneri yapılan oylama sonucunda kabul edilmedi. Bu gelişme CSW tarihinde dikkat çeken siyasi gerilimlerden biri olarak değerlendirildi.

No-Action Motion Girişimi

Söz konusu terminoloji tartışmasının ardından bazı delegasyonlar karar tasarısının ilerlemesini engellemek amacıyla **no-action motion** prosedürünü gündeme getirdi. Bu prosedür, önerilen bir metnin oylanmadan önce gündemden düşürülmesini sağlayan bir diplomatik araçtır. Bu süreç, CSW70 kapanış oturumunda yoğun diplomatik tartışmalara yol açtı.

21 Mart 2026 – Uzlaşmış Sonuçların Kabulü

Tüm tartışmalara rağmen CSW70’in **Agreed Conclusions** metni kabul edildi. Metin, toplumsal cinsiyet eşitliği politikalarının güçlendirilmesi ve çoklu krizler bağlamında kadınların haklarının korunması gerektiğini vurgulayan önemli taahhütler içerdi.

CSW70 Sonrası Tartışmalar

CSW70 süreci, toplumsal cinsiyet eşitliği politikalarına yönelik küresel siyasi gerilimlerin arttığını gösterdi. Anti-gender hareketlerinin yükselişi ve uluslararası müzakere süreçlerinde yaşanan terminoloji tartışmaları, feminist hareketlerin uluslararası savunuculuk çalışmalarının önemini bir kez daha ortaya koydu.

Aynı zamanda krizler çağında feminist politika yaklaşımlarının giderek daha fazla önem kazandığı görüldü. Yerel feminist örgütlerin kriz dönemlerinde geliştirdiği müdahale modelleri ve dayanışma ağları, uluslararası politika tartışmaları açısından önemli deneyimler sunmaktadır.

2. CSW70 Süreci ve Küresel Politik Bağlam

CSW70 toplantıları, küresel ölçekte artan siyasi gerilimlerin ve çok taraflı sistemde yaşanan yapısal sorunların gölgesinde gerçekleşmiştir. Birleşmiş Milletler uzun süredir hem finansal hem de siyasi baskılarla karşı karşıyadır. Küresel güç dengelerindeki değişim, uluslararası işbirliği mekanizmalarının etkinliğini zayıflatmakta ve çok taraflı kurumların meşruiyetini tartışmaya açmaktadır.

Son yıllarda artan savaşlar, iklim krizinin hızlanan etkileri, küresel borç krizleri ve ekonomik eşitsizlikler uluslararası sistemin kapasitesini zorlayan başlıca gelişmeler arasında yer almaktadır. Birçok konuşmacı bu süreçte Birleşmiş Milletler'in hem kaynak hem de siyasi destek açısından ciddi kısıtlarla karşı karşıya olduğunu vurgulamıştır. Bu durum özellikle toplumsal cinsiyet eşitliği politikalarının finansmanı ve uygulanabilirliği açısından önemli sonuçlar doğurmaktadır.

CSW70 boyunca yapılan tartışmalarda uluslararası sistemin karşı karşıya olduğu bu krizin yalnızca kurumsal bir mesele olmadığı, aynı zamanda siyasi bir mücadele alanı haline geldiği görülmüştür. Birçok ülkede toplumsal cinsiyet eşitliği politikalarına yönelik artan siyasi karşıtlık, uluslararası müzakere süreçlerini de doğrudan etkilemektedir. Özellikle toplumsal cinsiyet karşıtı söylemlerin küresel ölçekte daha görünür hale gelmesi, kadın hakları alanında yıllar içinde elde edilen normatif kazanımların yeniden tartışmaya açılmasına yol açmaktadır.

Bu gerilimler CSW70 müzakerelerinde de açık biçimde hissedilmiştir. Toplumsal cinsiyet kavramının tanımı, cinsel ve üreme sağlığı hakları ve toplumsal cinsiyet eşitliğine ilişkin uluslararası taahhütler bazı delegasyonlar tarafından sorgulanmış, bu durum müzakere süreçlerini zorlaştırmıştır. Bu tartışmalar, küresel düzeyde toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda ortak bir siyasi zemin oluşturmanın giderek daha güç hale geldiğini göstermektedir.

CSW70 süreci aynı zamanda Birleşmiş Milletler sisteminin geleceğine ilişkin reform tartışmalarıyla da kesişmiştir. "UN80" girişimi kapsamında yürütülen tartışmalar,

Birleşmiş Milletler'in kurumsal yapısının ve çalışma yöntemlerinin yeniden değerlendirilmesini gündeme getirmiştir. Bu süreçte uluslararası kurumların daha etkin, daha hızlı ve daha koordineli çalışabilmesi için çeşitli reform önerileri tartışılmaktadır. Ancak bu reform tartışmaları aynı zamanda bazı kurumların rolünün ve kaynaklarının yeniden yapılandırılması anlamına geldiği için feminist hareket açısından dikkatle izlenen bir süreçtir.

Birleşmiş Milletler sistemi içinde yaşanan finansal kriz de bu tartışmaların önemli bir parçasıdır. Son yıllarda birçok BM kuruluşu bütçe kısıtlarıyla karşı karşıya kalmış ve bazı programlar küçülmek zorunda kalmıştır. Bu durum özellikle toplumsal cinsiyet eşitliği alanında çalışan kurumların faaliyetlerini doğrudan etkilemektedir. Kadın örgütlerine yönelik finansman mekanizmalarının sınırlı olması, yerel feminist hareketlerin sürdürülebilirliği açısından önemli bir sorun olarak dile getirilmiştir.

CSW70 kapsamında gerçekleştirilen bazı yan etkinlikler, toplumsal cinsiyet eşitliği politikalarının küresel ölçekte karşı karşıya olduğu siyasi gerilimi daha açık biçimde ortaya koymuştur. Birçok panelde konuşmacılar, toplumsal cinsiyet eşitliği alanında son yıllarda giderek daha görünür hale gelen organize geri tepkiye dikkat çekmiştir. Birleşmiş Milletler araştırmalarına göre 2025 itibarıyla her dört hükümetten biri toplumsal cinsiyet eşitliği politikalarına karşı **örgütlü bir siyasi geri tepkiyle karşı karşıya olduğunu** ifade etmektedir. Bu karşı hareket çoğu zaman kadın haklarını "aile değerlerine yönelik tehdit" olarak çerçeveleyen söylemler üzerinden mobilize edilmekte ve dini, kültürel veya milliyetçi referanslarla desteklenmektedir.

Bu gelişmeler, toplumsal cinsiyet eşitliği politikalarının yalnızca sosyal politika alanında değil, aynı zamanda uluslararası normlar ve değerler üzerine yürütülen daha geniş bir siyasi mücadelenin parçası haline geldiğini göstermektedir. CSW70 kapsamında yapılan tartışmalarda bu durumun feminist hareketlerin savunuculuk stratejilerini yeniden düşünmesini gerektirdiği sıkça dile getirilmiştir. *Çok taraflı kurumlar bu bağlamda yalnızca diplomatik müzakere alanları değil, aynı zamanda toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda elde edilen uluslararası normatif kazanımların korunması açısından önemli platformlar olarak değerlendirilmektedir.*

Bu bağlamda CSW70 yalnızca kadın hakları politikalarının tartışıldığı bir forum değil, aynı zamanda uluslararası sistemin geleceğine ilişkin daha geniş bir siyasi tartışmanın da parçası haline gelmiştir. Çok taraflı sistemin karşı karşıya olduğu kriz, feminist hareketlerin *uluslararası savunuculuk stratejilerini* yeniden düşünmesini gerektirmektedir.

Tüm bu gelişmeler, feminist hareketlerin uluslararası düzeyde daha güçlü *dayanışma ağları* kurmasının önemini ortaya koymaktadır. CSW70 süreci, küresel siyasi gerilimlere rağmen feminist hareketlerin deneyimlerini paylaşmaya ve ortak savunuculuk stratejileri geliştirmeye devam ettiğini göstermiştir. Bu açıdan CSW70, çoklu krizler çağında feminist politikanın yalnızca bir hak mücadelesi değil, aynı zamanda demokratik ve kapsayıcı bir küresel düzen arayışının parçası olduğunu bir kez daha ortaya koymuştur.

3. Çoklu Krizler Çağında Toplumsal Cinsiyet Eşitliği

Son yıllarda küresel düzeyde yaşanan gelişmeler, toplumsal cinsiyet eşitliği tartışmalarının giderek daha fazla “çoklu krizler” bağlamında ele alınmasına yol açmıştır. Ekonomik eşitsizlikler, iklim krizi, savaşlar ve zorunlu göç, demokratik gerileme, bakım krizleri ve sağlık sistemlerindeki kırılganlıklar birbirinden bağımsız süreçler değil; aksine birbirini besleyen ve çoğu zaman aynı anda ortaya çıkan dinamiklerdir. Bu nedenle feminist politika tartışmaları giderek daha fazla bu kesişim alanlarına odaklanmaktadır.

CSW70 boyunca gerçekleştirilen panellerde ve sivil toplum etkinliklerinde bu çoklu krizlerin kadınların yaşamlarını nasıl etkilediği sıkça tartışılmıştır. Özellikle ekonomik krizler, kamu hizmetlerinde yaşanan kesintiler ve sosyal koruma mekanizmalarının zayıflaması kadınların bakım yükünü artırmakta ve ekonomik bağımsızlıklarını sınırlamaktadır. Birçok konuşmacı, *küresel ekonomik sistemin mevcut haliyle toplumsal cinsiyet eşitsizliklerini yeniden üreten bir yapıya sahip olduğunu* vurgulamıştır.

Kadınların işgücü piyasasındaki konumu bu bağlamda önemli bir tartışma konusu olmuştur. Kadınlar dünya genelinde erkeklere kıyasla daha düşük ücret almakta, güvencesiz işlerde daha yoğun çalışmakta ve ekonomik krizlerden daha hızlı etkilenmektedir. Bunun en önemli nedenlerinden biri bakım emeğinin eşitsiz dağılımıdır. Çocuk bakımı, yaşlı bakımı ve ev içi emek gibi faaliyetlerin büyük bölümü hâlâ kadınlar tarafından yürütülmektedir. Bu durum kadınların ekonomik hayata katılımını sınırlamakta ve kriz dönemlerinde daha kırılgan hale gelmelerine yol açmaktadır.

İklim krizi de CSW70 tartışmalarında toplumsal cinsiyet eşitliğiyle doğrudan bağlantılı bir mesele olarak ele alınmıştır. Kuraklık, gıda güvensizliği ve doğal afetlerin artması özellikle kırılgan topluluklarda yaşayan kadınların yaşam koşullarını ağırlaştırmaktadır. Tarım, su yönetimi ve gıda üretimi gibi alanlarda kadınların rolü büyük olmasına rağmen karar alma mekanizmalarında temsil düzeyleri sınırlıdır. Bu nedenle birçok panelde iklim politikalarının toplumsal cinsiyet perspektifiyle tasarlanması gerektiği vurgulanmıştır.

Savaşlar ve zorunlu göç süreçleri de toplumsal cinsiyet eşitsizliklerini derinleştiren önemli faktörler arasında yer almaktadır. Silahlı çatışmaların yaşandığı bölgelerde

kadınlar hem doğrudan şiddete maruz kalmakta hem de sağlık hizmetleri, eğitim ve ekonomik kaynaklara erişim açısından ciddi zorluklarla karşılaşmaktadır. Bu nedenle barış inşası süreçlerinde kadınların aktif rol alması gerektiği uluslararası politika belgelerinde sıkça vurgulanmaktadır. Ancak uygulamada kadınların barış müzakerelerine katılımı hâlâ sınırlı düzeydedir.

Demokratik gerileme ve otoriterleşme eğilimleri de toplumsal cinsiyet eşitliği politikalarını doğrudan etkilemektedir. Birçok ülkede kadın hakları alanında elde edilen kazanımların geri alınmasına yönelik girişimler gözlemlenmektedir. Özellikle toplumsal cinsiyet karşıtı politik hareketlerin güç kazanması, feminist savunuculuk alanında yeni zorluklar yaratmaktadır. Bu hareketler çoğu zaman ulusal egemenlik, geleneksel aile değerleri veya kültürel kimlik söylemleri üzerinden mobilize edilmekte ve uluslararası insan hakları normlarını sorgulamaktadır.

CSW70 sürecinde dikkat çeken bir diğer konu ise bakım krizidir. Birçok konuşmacı pandemi sonrası dönemde bakım emeğinin toplumsal ve ekonomik sistemler açısından ne kadar kritik olduğunu ortaya koyduğunu ifade etmiştir. Ancak bakım hizmetlerinin büyük bölümü hâlâ görünmez ve değersizleştirilmiş emek biçimleri olarak kalmaktadır. Bu nedenle feminist hareketler bakım ekonomisinin yeniden yapılandırılması gerektiğini savunmaktadır.

CSW70 kapsamında gerçekleştirilen bazı üst düzey tartışmalarda bakım ekonomisi, kadınların ekonomik ve sosyal konumunu belirleyen temel yapısal meselelerden biri olarak ele alınmıştır. Konuşmacılar kadınların dünya genelinde ücretsiz bakım emeğinin büyük bölümünü üstlendiğini ve bu emeğin çoğu zaman ekonomik hesaplamalara dahil edilmediğini vurgulamıştır. Bu durum kadınların işgücü piyasasına katılımını sınırlamakta ve uzun vadede ekonomik bağımsızlıklarını zayıflatmaktadır.

Bakım ekonomisinin görünmezliği yalnızca bireysel düzeyde değil, aynı zamanda makro ekonomik politika tasarımlarında da önemli sonuçlar doğurmaktadır. Birçok ülkede çocuk bakımı, yaşlı bakımı ve ev içi emek büyük ölçüde hane içinde ve çoğu zaman kadınlar tarafından karşılanmaktadır. Bu nedenle CSW70 tartışmalarında bakım ekonomisinin kamusal politika alanının merkezine yerleştirilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Bazı ülkeler

bu alanda ulusal bakım ekonomisi stratejileri geliştirmeye başlamıştır. Uruguay'ın Ulusal Bakım Sistemi, Şili'nin "Chile Cuida" programı ve Kolombiya'nın Bogotá Bakım Sistemi gibi örnekler ücretsiz bakım emeğinin tanınması, azaltılması ve yeniden dağıtılmasını hedefleyen politika çerçevelerinin giderek yaygınlaştığını göstermektedir.

Bu tartışmaların ortak noktası, toplumsal cinsiyet eşitliğinin yalnızca sosyal politika alanında ele alınamayacağıdır. *Ekonomik politikalar, iklim politikaları, güvenlik politikaları ve kalkınma stratejileri toplumsal cinsiyet perspektifiyle birlikte düşünülmediği sürece sürdürülebilir eşitlik politikaları geliştirmek mümkün değildir.*

CSW70 tartışmalarında veri üretimi ve ölçüm yöntemleri de toplumsal cinsiyet eşitliği politikalarının önemli bir boyutu olarak ele alınmıştır. Mevcut yoksulluk ve eşitsizlik ölçümlerinin çoğu zaman hane düzeyinde yapılması, kadınların ve diğer toplumsal grupların yaşadığı eşitsizliklerin veri içinde görünmez hale gelmesine yol açabilmektedir. Bu nedenle birçok uzman toplumsal cinsiyet eşitsizliklerinin daha doğru biçimde anlaşılabilmesi için birey düzeyinde veri üretiminin yaygınlaştırılması gerektiğini vurgulamıştır.

Medya temsilleri ve görsel kültürün toplumsal cinsiyet eşitliği üzerindeki etkisi de CSW70 tartışmalarında ele alınan konular arasında yer almıştır. Araştırmalar, kadın politikacılara yönelik küçümseyici veya cinsiyetçi medya anlatılarının kadınların siyasete katılımını doğrudan etkileyebildiğini göstermektedir. Kadın liderlerin bedenleri, görünüşleri veya özel yaşamları üzerinden yapılan medya çerçeveleri liderlik algısını zayıflatmakta ve kadınların kamusal alanda görünür olma isteğini azaltabilmektedir. Bu nedenle toplumsal cinsiyet eşitliği mücadelesinin yalnızca politika üretimiyle değil, aynı zamanda medya temsillerinin dönüşümüyle de ilişkili olduğu vurgulanmıştır.

CSW70 boyunca dile getirilen bir diğer önemli nokta da feminist hareketlerin krizlere karşı geliştirdiği dayanıklılık stratejileridir. Kadın örgütleri birçok ülkede ekonomik krizler, doğal afetler veya siyasi baskılar karşısında topluluk temelli dayanışma ağları kurarak önemli roller üstlenmektedir. Bu ağlar yalnızca acil yardım mekanizmaları değil; aynı zamanda uzun vadeli toplumsal dönüşüm süreçlerinin de parçasıdır.

Bu nedenle çoklu krizler çağında feminist politikanın yalnızca hak taleplerine dayanan bir savunuculuk stratejisi olarak değil, aynı zamanda toplumsal dayanıklılık ve alternatif politika üretimi alanı olarak da değerlendirilmesi gerekmektedir. Kadınların deneyimleri ve yerel örgütlenme pratikleri, krizlere karşı daha kapsayıcı ve sürdürülebilir çözümler geliştirilmesi açısından önemli bir bilgi kaynağı sunmaktadır.

CSW70 süreci, çoklu krizler çağında toplumsal cinsiyet eşitliği mücadelesinin yalnızca ulusal düzeyde değil, küresel dayanışma ağları aracılığıyla yürütülmesi gerektiğini bir kez daha ortaya koymuştur. Feminist hareketlerin farklı coğrafyalarda geliştirdiği deneyimlerin paylaşılması, krizlere karşı daha etkili politikalar geliştirilmesine katkı sağlayabilir.

Dijital Alan, Yapay Zekâ ve Toplumsal Cinsiyet Eşitliği

CSW70 kapsamında gerçekleştirilen bazı oturumlar, dijital alanın ve yapay zekâ teknolojilerinin toplumsal cinsiyet eşitliği açısından giderek daha kritik bir mücadele alanı haline geldiğini göstermiştir. Medya ekosisteminin dönüşümü, özellikle sosyal medya platformlarının küresel ölçekte bilgi dolaşımını belirleyen başlıca alanlar haline gelmesiyle daha görünür hale gelmiştir. Örneğin Facebook'un erişiminin birçok ülkede geleneksel haber kuruluşlarının toplam erişiminden birkaç kat daha fazla olduğu ifade edilmektedir. Bu durum, bilgi üretimi ve dolaşımını üzerindeki platform etkisinin demokratik tartışmalar üzerinde doğrudan belirleyici olmasına yol açmaktadır.

Dijital platformlar aynı zamanda toplumsal cinsiyete dayalı şiddetin yeni biçimlerinin ortaya çıktığı alanlar haline gelmiştir. Kadın gazeteciler, siyasetçiler ve kamu alanında görünür olan kadınlar sıklıkla organize çevrimiçi saldırılar, hedef gösterme, dezenformasyon kampanyaları ve cinsel şiddet tehditleriyle karşı karşıya kalmaktadır. Bu tür saldırılar yalnızca bireysel güvenliği değil, aynı zamanda kadınların kamusal ve siyasi alandaki temsilini de etkilemektedir.

Yapay zekâ teknolojilerinin yaygınlaşması ise bu riskleri daha da karmaşık hale getirmektedir. Özellikle **deepfake içerikler, yapay zekâ destekli dezenformasyon ve**

veri manipölasyonu, kadınları ve marjinalleştirilmiş grupları hedef alan yeni saldırı biçimleri yaratmaktadır. Uzmanlar yapay zekâ sistemlerinin yalnızca teknik araçlar olmadığını, veri toplama, etiketleme, algoritmik optimizasyon ve kullanım süreçlerinin tamamının toplumsal ve politik değerler içerdiğini vurgulamaktadır. Bu nedenle yapay zekâ alanındaki güç yoğunlaşması, teknoloji şirketlerinin artan etkisi ve veri kontrolü meseleleri toplumsal cinsiyet eşitliği açısından önemli yönetim soruları ortaya çıkarmaktadır.

CSW70 tartışmalarında ayrıca yapay zekâ alanında çalışan kadınların oranının küresel ölçekte hâlâ **üçte birin altında** olduğu ve teknoloji geliştirme süreçlerindeki temsil eksikliğinin algoritmik önyargıları yeniden üretebildiği vurgulanmıştır. Bu nedenle birçok konuşmacı yapay zekâ politikalarının geliştirilmesinde **şeffaf veri yönetimi, çok paydaşlı yönetim modelleri ve “güvenlik tasarımının parçası olmalıdır (safety by design)” yaklaşımının** benimsenmesi gerektiğini ifade etmiştir.

“Artık birbirinden bağımsız krizlerle karşı karşıya değiliz. İklim değışikliği, çatışmalar ve ekonomik istikrarsızlık derin biçimde birbiriyle bağlantılıdır.”

— **Amina J. Mohammed, UN Deputy Secretary-General**

4. Ekonomik Eşitsizlikler ve Feminist Politik Ekonomi

CSW70 tartışmalarında ekonomik eşitsizlikler ve geçim kaynakları konusu merkezi bir yer tutmuştur. Birçok panelde küresel ekonomik sistemin mevcut haliyle toplumsal cinsiyet eşitsizliklerini yeniden ürettiği vurgulanmıştır. Kadınların iş gücüne katılım oranı birçok ülkede artmış olsa da ücret eşitsizliği, güvencesiz çalışma ve bakım yükünün eşitsiz dağılımı kadınların ekonomik bağımsızlığını sınırlamaya devam etmektedir.

Küresel ölçekte kadınlar erkeklere kıyasla daha düşük ücret almakta ve kayıt dışı veya güvencesiz işlerde daha yoğun çalışmaktadır. Bu durum özellikle kriz dönemlerinde kadınların ekonomik olarak daha hızlı etkilenmesine yol açmaktadır. Ekonomik krizler sırasında sosyal koruma mekanizmalarının zayıflaması ve kamu hizmetlerinde yaşanan kesintiler, bakım emeğinin daha büyük ölçüde kadınların üzerine yüklenmesine neden olmaktadır.

CSW70 sürecinde yapılan tartışmalar, ekonomik eşitsizliklerin yalnızca gelir dağılımı meselesi olarak değil, aynı zamanda yapısal bir kalkınma sorunu olarak ele alınması gerektiğini göstermiştir. Birçok konuşmacı küresel ekonomik sistemin üretim, finans ve ticaret politikalarının toplumsal cinsiyet perspektifiyle yeniden düşünülmesi gerektiğini vurgulamıştır. Özellikle küresel borç krizi ve kamu bütçeleri üzerindeki baskılar, sosyal hizmetlerin finansmanını zorlaştırmakta ve kadınların yaşam koşullarını doğrudan etkilemektedir.

Bu bağlamda özellikle Küresel Güney ülkelerinde yaşanan borç krizinin toplumsal etkileri dikkat çekici bir tartışma konusu olmuştur. Birçok ülke artan kamu borçları nedeniyle sosyal harcamaları kısmak zorunda kalmakta, bu durum eğitim, sağlık ve bakım hizmetlerinin zayıflamasına yol açmaktadır. Sosyal hizmetlerde yaşanan bu gerileme, bakım emeğinin daha büyük ölçüde hane içinde ve çoğu zaman kadınlar tarafından karşılanmasına neden olmaktadır.

CSW70'te ekonomik eşitsizlikler üzerine yapılan tartışmalar yalnızca makroekonomik politikalarla sınırlı kalmamış, aynı zamanda yerel geçim kaynaklarına odaklanan örnekler de ele alınmıştır. Bu örneklerden biri Hindistan'da sokak satıcıları üzerine yürütülen bir

programdır. Bu programda sokak satıcılarının finansal sistemlere erişimindeki bürokratik engellerin kaldırılmasıyla ekonomik faaliyetlerinin önemli ölçüde genişlediği ifade edilmiştir. Sokak satıcılarının önemli bir bölümünü kadınların oluşturduğu bu tür girişimler, küçük ölçekli ekonomik faaliyetlerin kadınların ekonomik dayanıklılığını güçlendirebileceğini göstermektedir.

Bu örnekler, ekonomik eşitlik politikalarının yalnızca büyük ölçekli kalkınma programlarıyla değil, aynı zamanda *yerel ekonomik girişimlerin* desteklenmesiyle de ilerleyebileceğini ortaya koymaktadır. Kadınların finansal hizmetlere erişimi, kredi mekanizmaları ve kooperatif modelleri bu bağlamda önemli araçlar olarak görülmektedir.

CSW70 sürecinde dikkat çeken bir diğer tartışma alanı ise “*yeşil işler*” ve sürdürülebilir geçim kaynakları olmuştur. İklim kriziyle mücadele kapsamında geliştirilen yeni ekonomik modellerin toplumsal cinsiyet eşitliği perspektifiyle tasarlanması gerektiği sıkça vurgulanmıştır. Yeşil ekonomi politikaları kadınlar için yeni istihdam alanları yaratma potansiyeline sahip olsa da bu fırsatların eşit biçimde dağıtılması için bilinçli politika tasarımlarına ihtiyaç vardır.

Birçok panelde yeşil ekonomi ve sürdürülebilir kalkınma politikalarının yerel toplulukların ihtiyaçlarıyla uyumlu biçimde geliştirilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Kadınların özellikle tarım, gıda üretimi ve yerel pazarlar gibi alanlardaki deneyimleri sürdürülebilir ekonomik modeller için önemli bir bilgi kaynağı oluşturmaktadır.

Ekonomik eşitsizlikler tartışmasında öne çıkan bir diğer konu da bakım ekonomisidir. Bakım emeği küresel ekonominin görünmeyen ancak en kritik bileşenlerinden biridir. Çocuk bakımı, yaşlı bakımı ve ev içi emek gibi faaliyetler çoğu zaman kadınlar tarafından yürütülmekte ve ekonomik sistem içerisinde yeterince değer görmemektedir. Bu durum kadınların işgücü piyasasına katılımını sınırlamakta ve ekonomik bağımsızlıklarını zorlaştırmaktadır.

CSW70 sürecinde birçok konuşmacı bakım ekonomisinin kamusal politikaların merkezine yerleştirilmesi gerektiğini vurgulamıştır. Bakım hizmetlerinin kamu tarafından desteklenmesi ve sosyal koruma sistemlerinin güçlendirilmesi kadınların ekonomik hayata daha eşit biçimde katılabilmesi açısından kritik öneme sahiptir. Bununla birlikte

bakım hizmetlerinin özel sektörün yatırım yapacağı önemli bir alan olarak görenler ve bunun uzun vadeli getirisinin yüksek olacağını düşünenler de vardır.

Ekonomik eşitsizlikler üzerine yapılan tartışmaların önemli bir boyutu da feminist politik ekonomi yaklaşımıdır. Feminist ekonomi literatürü, ekonomik sistemlerin yalnızca üretim ve büyüme göstergeleri üzerinden değerlendirilmesinin yetersiz olduğunu savunmaktadır. Bunun yerine bakım emeği, toplumsal refah ve yaşam kalitesi gibi göstergelerin de ekonomik analizlerin merkezine yerleştirilmesi gerektiği ifade edilmektedir.

Tüm bu tartışmalar ekonomik eşitlik politikalarının yalnızca istihdam yaratma hedefleriyle sınırlı olmaması gerektiğini göstermektedir. Kadınların ekonomik güçlenmesi için finansal erişim, sosyal koruma mekanizmaları, bakım hizmetleri ve yerel ekonomik ağların birlikte ele alınması gerekmektedir.

Bu bağlamda feminist politik ekonomi yaklaşımı çoklu krizler çağında ekonomik politikaların yeniden düşünülmesi için önemli bir çerçeve sunmaktadır. Kadınların ekonomik deneyimleri ve yerel dayanışma pratikleri daha kapsayıcı ve sürdürülebilir ekonomik modeller geliştirilmesi açısından önemli bir bilgi kaynağı oluşturmaktadır.

CSW70 kapsamında gerçekleştirilen bazı oturumlarda kadınların finansal sistemlere erişimi de ekonomik eşitsizliklerin önemli bir boyutu olarak ele alınmıştır. Kadınların bankacılık hizmetlerine, kredi mekanizmalarına ve yatırım araçlarına erişiminin sınırlı olması ekonomik bağımsızlıklarını doğrudan etkilemektedir. Bu nedenle birçok konuşmacı kadınların finansal kapsayıcılığının yalnızca ekonomik büyüme meselesi değil, aynı zamanda toplumsal eşitlik politikalarının önemli bir bileşeni olduğunu vurgulamıştır. Finansal sistemlere erişimin artırılması, küçük ölçekli girişimlerin desteklenmesi ve yerel ekonomik ağların güçlendirilmesi kadınların kriz dönemlerinde ekonomik dayanıklılığını artıracak önemli politika araçları arasında görülmektedir.

“Kadınlar güvencesiz işlerde hâlâ orantısız biçimde temsil edilirken, ekonomik karar alma mekanizmalarında yetersiz temsil edilmeye devam etmektedir.”

— UN Women Economic Justice Discussion, CSW70

5. İklim Krizi, Enerji Dönüşümü ve Toplumsal Cinsiyet

CSW70 sürecinde en fazla tartışılan konulardan biri iklim krizinin toplumsal cinsiyet eşitliği üzerindeki etkileri olmuştur. İklim değişikliği artık yalnızca çevresel bir mesele değil; aynı zamanda ekonomik, sosyal ve politik sonuçları olan çok boyutlu bir kriz olarak değerlendirilmektedir. Bu nedenle iklim politikalarının toplumsal cinsiyet perspektifiyle ele alınması giderek daha fazla önem kazanmaktadır.

CSW70 kapsamında gerçekleştirilen “*Women Leading Energy Transition/ Kadın Liderliğinde Enerji Dönüşümü*” ve benzeri panellerde enerji dönüşümü, iklim adaleti ve toplumsal cinsiyet eşitliği arasındaki ilişki kapsamlı biçimde tartışılmıştır. Konuşmacılar, *enerji dönüşümünün yalnızca teknik bir altyapı meselesi olmadığını, aynı zamanda sosyal ve ekonomik bir dönüşüm süreci olduğunu* vurgulamıştır. Bu süreçte toplumsal eşitsizliklerin yeniden üretilmemesi için toplumsal cinsiyet perspektifinin enerji politikalarının merkezine yerleştirilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

Enerjiye erişim konusundaki küresel eşitsizlikler bu tartışmaların önemli bir parçasını oluşturmuştur. Dünya genelinde yüz milyonlarca insan hâlâ güvenilir enerjiye erişimden yoksundur. Özellikle düşük gelirli ülkelerde yaşayan kadınlar enerji yoksulluğundan orantısız biçimde etkilenmektedir. Elektrik erişiminin sınırlı olduğu bölgelerde kadınlar günlük yaşamlarını sürdürebilmek için daha fazla zaman ve emek harcamak zorunda kalmaktadır. Su temini, yakacak toplama ve gıda hazırlama gibi faaliyetler çoğu zaman kadınların sorumluluğundadır.

Enerji yoksulluğunun en belirgin boyutlarından biri temiz pişirme teknolojilerine erişimdir. Dünya genelinde milyarlarca insan hâlâ geleneksel yakıtlar kullanarak yemek pişirmektedir. Bu durum hem sağlık hem de çevre açısından ciddi riskler yaratmaktadır. Kapalı alanlarda kullanılan katı yakıtlar özellikle kadınlar ve çocuklar için ciddi sağlık sorunlarına yol açabilmektedir. Bu nedenle temiz enerji teknolojilerine erişim yalnızca iklim politikalarının değil, aynı zamanda halk sağlığı ve toplumsal cinsiyet eşitliği politikalarının da önemli bir parçası olarak değerlendirilmektedir.

CSW70 sürecinde tartişılan önemli girişimlerden biri de “Gender and Energy Compact/Toplumsal Cinsiyet Eşitliği ve Enerji Taahhüdü” olmuştur. Bu girişim enerji dönüşümünün toplumsal cinsiyet eşitliği perspektifiyle yürütölmesini hedefleyen çok paydaşlı bir iş birliği platformudur. Enerji sektöründe kadınların temsilinin artırılması, enerji politikalarının toplumsal etkilerinin değerlendirilmesi ve kadınların enerji ekonomisinde daha aktif rol alması bu girişimin temel hedefleri arasında yer almaktadır.

Enerji sektöründe kadınların temsili hâlâ oldukça sınırlıdır. Dünya genelinde enerji sektöründe çalışan kadınların oranı birçok ölkede düşük seviyelerde kalmaktadır. Özellikle teknik ve mühendislik alanlarında kadınların temsili daha da düşüktür. Bu durum enerji politikalarının tasarımında farklı perspektiflerin yeterince yer almamasına yol açmaktadır.

Ancak birçok konuşmacı enerji dönüşümünün aynı zamanda yeni fırsatlar yaratabileceğini vurgulamıştır. Yenilenebilir enerji sektörünün büyümesi, kadınlar için yeni istihdam alanları yaratma potansiyeline sahiptir. Güneş enerjisi, enerji verimliliği ve yerel enerji kooperatifleri gibi alanlar kadınların ekonomik güçlenmesine katkı sağlayabilecek sektörler arasında görölmektedir.

İklim krizinin toplumsal etkileri yalnızca enerji politikalarıyla sınırlı değildir. Tarım, gıda üretimi ve su yönetimi gibi alanlar da iklim değişikliğinden doğrudan etkilenmektedir. Birçok bölgede kadınlar gıda üretimi ve su yönetimi süreçlerinde önemli rol oynamaktadır. Bu nedenle iklim politikalarının yerel toplulukların bilgi ve deneyimlerini dikkate alması gerektiği vurgulanmıştır.

CSW70’te yapılan tartişmalar iklim krizinin toplumsal cinsiyet eşitliği politikalarından ayrı düşünölemeyeceğini açık biçimde ortaya koymuştur. İklim değişikliği yalnızca çevresel bir sorun değil, aynı zamanda sosyal adalet meselesidir. Bu nedenle iklim politikalarının hem eşitlik hem de sürdürülebilirlik perspektifiyle tasarlanması gerekmektedir.

Bu bağlamda kadınların iklim politikalarının tasarımında ve uygulanmasında daha aktif rol alması kritik öneme sahiptir. Kadınların liderliği yalnızca temsil meselesi değildir;

aynı zamanda daha kapsayıcı ve sürdürülebilir politika çözümleri geliştirilmesi açısından da önemli bir katkı sağlamaktadır.

CSW70 sürecinde öne çıkan bir diğer konu da iklim politikalarının *yerel topluluklarla* ilişkisi olmuştur. Birçok konuşmacı iklim çözümlerinin yalnızca uluslararası düzeyde değil, aynı zamanda yerel düzeyde geliştirilen girişimlerle güçlenebileceğini ifade etmiştir. Kadın örgütleri ve yerel topluluk ağları iklim uyum stratejilerinin geliştirilmesinde önemli bir rol oynayabilir.

Bu perspektif Türkiye’de yaşanan afet deneyimleriyle de kesişmektedir. İklim krizinin etkileri ve doğal afetlerin artan sıklığı, *yerel dayanıklılık* mekanizmalarının önemini artırmaktadır. Kadın örgütlerinin yerel düzeyde kurduğu dayanışma ağları hem afetlere hazırlık hem de kriz sonrası toparlanma süreçlerinde önemli bir rol oynayabilir.

Sonuç olarak CSW70 tartışmaları iklim krizi, enerji dönüşümü ve toplumsal cinsiyet eşitliği arasında güçlü bir ilişki olduğunu göstermiştir. Enerji politikalarının toplumsal etkilerinin dikkate alınması ve kadınların bu süreçlerde aktif rol alması, sürdürülebilir ve adil bir enerji dönüşümü için kritik öneme sahiptir.

“Enerjiye erişim yalnızca teknik bir altyapı sorunu değil, aynı zamanda bir adalet meselesidir.”

— **Damilola Ogunbiyi, CEO, Sustainable Energy for All**

6. Afetler, Risk Azaltımı ve Feminist Dayanıklılık Yaklaşımı

CSW70 kapsamında gerçekleştirilen birçok panelde afetler ve krizler toplumsal cinsiyet eşitliği perspektifiyle ele alınmıştır. Son yıllarda yaşanan büyük ölçekli afetlerin sayısındaki artış, iklim krizinin etkileri ve kırılgan toplumlar üzerindeki sonuçları, *afet politikalarının yeniden değerlendirilmesi gerektiğini* göstermektedir. Bu tartışmalarda afetlerin yalnızca doğal olaylar olarak ele alınamayacağı, sosyal ve ekonomik eşitsizliklerin afetlerin etkisini belirleyen temel faktörler olduğu sıkça vurgulanmıştır.

Afetler toplumsal eşitsizlikleri görünür kılan ve çoğu zaman derinleştiren krizlerdir.

Kadınlar afet sonrası dönemlerde güvenli alanlara erişim, ekonomik kaynaklara ulaşım, sağlık hizmetlerine erişim ve bakım yükünün artması gibi birçok zorlukla karşı karşıya kalmaktadır. Bununla birlikte afetlerin etkileri farklı kadın grupları için eşit değildir. Yoksulluk, göçmenlik statüsü, engellilik, yaş ve kırsal yaşam gibi faktörler afetlerin etkisini daha da ağırlaştırabilmektedir.

Bu nedenle *afet politikalarının yalnızca acil yardım perspektifiyle değil, risk azaltımı ve hazırlık süreçlerini de kapsayan daha geniş bir çerçevede ele alınması gerektiği* vurgulanmıştır. *Afet risk azaltımı yaklaşımı*, krizler ortaya çıkmadan önce toplumların *dayanıklılığını* güçlendirmeyi amaçlayan politika ve uygulamaları içermektedir. Bu yaklaşım, altyapı yatırımları kadar sosyal dayanıklılık mekanizmalarının güçlendirilmesini de önemli bir politika alanı olarak görmektedir.

CSW70'te yapılan tartışmalarda toplumsal cinsiyet perspektifinin afet risk azaltımı politikalarının merkezinde yer alması gerektiği ifade edilmiştir. Kadınlar birçok ülkede afet hazırlık çalışmalarının ve topluluk dayanışma ağlarının önemli bir parçasıdır. Ancak afet yönetimi ve planlama süreçlerinde kadınların karar alma mekanizmalarına katılımı çoğu zaman sınırlı kalmaktadır. Bu durum afet politikalarının yerel ihtiyaçları yeterince dikkate almamasına yol açabilmektedir.

Bu bağlamda feminist dayanıklılık yaklaşımı afetlere yönelik alternatif bir perspektif sunmaktadır. Feminist dayanıklılık yalnızca krizlere uyum sağlama kapasitesini değil, aynı zamanda toplumların eşitsizlikleri dönüştürme ve daha adil

sosyal ilişkiler kurma potansiyelini de içermektedir. Bu yaklaşım, dayanıklılığı yalnızca teknik bir mesele olarak değil, aynı zamanda sosyal adalet ve eşitlik meselesi olarak ele alır.

Feminist dayanıklılık yaklaşımında dayanışma ağları önemli bir rol oynamaktadır. Kadın örgütleri birçok ülkede kriz dönemlerinde hem acil ihtiyaçların karşılanması hem de uzun vadeli toparlanma süreçlerinin desteklenmesi açısından kritik roller üstlenmektedir. Bu ağlar çoğu zaman resmi kurumların ulaşamadığı topluluklara erişim sağlayabilmekte ve yerel ihtiyaçların görünür hale gelmesine katkı sunmaktadır.

CSW70 kapsamında gerçekleştirilen oturumlarda birçok konuşmacı yerel kadın örgütlerinin afet ve kriz yönetimi süreçlerinde daha fazla desteklenmesi gerektiğini vurgulamıştır. Uluslararası insani yardım sisteminin çoğu zaman büyük ölçekli kuruluşlar üzerinden çalıştığı, bu durumun yerel örgütlerin bilgi ve deneyimlerinin yeterince değerlendirilmemesine yol açtığı ifade edilmiştir. Bu nedenle *yerel feminist örgütlerin* doğrudan finansman mekanizmalarına erişiminin güçlendirilmesi gerektiği dile getirilmiştir.

Türkiye’de 6 Şubat 2023 depremleri sonrasında ortaya çıkan deneyimler bu tartışmalarla güçlü biçimde örtüşmektedir. Deprem sonrası dönemde birçok kadın örgütü yerel dayanışma ağları kurarak hem acil ihtiyaçların karşılanmasına katkı sağlamış hem de kadınların güvenli alanlara erişimini desteklemiştir. Bu süreç aynı zamanda kadınların afet sonrası iyileşme süreçlerinde aktif rol oynayabileceğini göstermiştir.

Çember Sivil İnisiyatif Derneği’nin deprem sonrası yürüttüğü çalışmalar da bu bağlamda değerlendirilebilir. ÇemberDE, afet sonrası dönemde kadınların dayanışma ağlarını güçlendirmeye yönelik çeşitli faaliyetler yürütmüş ve yerel toplulukların ihtiyaçlarını görünür kılmaya yönelik çalışmalar gerçekleştirmiştir. Bu çalışmalar kadınların yalnızca yardım alan bireyler olarak değil, aynı zamanda toplulukların yeniden kurulmasında aktif rol oynayan aktörler olarak görülmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

Bu deneyimler doğrultusunda geliştirilen [Afetlerde Feminist Dayanışma ve Destek Kılavuzu](#), afetlere feminist perspektiften yaklaşım geliştirmeyi amaçlamaktadır. Kılavuz, afet yönetimi süreçlerinde toplumsal cinsiyet eşitliğini merkeze alan politika ve

uygulamaların geliştirilmesine katkı sunmayı hedeflemektedir. Aynı zamanda yerel kadın örgütlerinin deneyimlerini görünür kılarak kriz dönemlerinde dayanışma ağlarının nasıl güçlendirilebileceğine dair pratik öneriler sunmaktadır.

CSW70 sürecinde yapılan tartışmalar afetlere feminist yaklaşımın yalnızca yerel düzeyde değil, uluslararası politika tartışmaları açısından da önemli olduğunu göstermiştir. Afet risk azaltımı politikalarının toplumsal eşitlik perspektifiyle tasarlanması ve yerel örgütlerin bilgi ve deneyimlerinin bu süreçlere dahil edilmesi, daha kapsayıcı ve sürdürülebilir afet politikaları geliştirilmesi açısından kritik öneme sahiptir.

Sonuç olarak *afetler yalnızca kriz anlarında müdahale edilmesi gereken olaylar değil, aynı zamanda sosyal eşitsizlikleri dönüştürme fırsatı da sunan süreçlerdir*. Feminist dayanıklılık yaklaşımı, toplulukların krizlere karşı yalnızca ayakta kalmasını değil, aynı zamanda daha adil ve kapsayıcı sosyal ilişkiler kurmasını hedefleyen bir perspektif sunmaktadır.

“Afetler aslında ‘doğal’ değildir; var olan toplumsal eşitsizlikleri görünür kılar ve büyütür.”

— **Mami Mizutori, UN Special Representative for Disaster Risk Reduction**

“Yerel kadın örgütleri yalnızca uygulayıcı ortaklar değil, aynı zamanda bilgi üreten aktörlerdir.”

— **Women Peacebuilders Across the Nexus Panel, CSW70**

Uluslararası Afet Yönetişi, Veri ve Kadınların Görünmezliği

CSW70 kapsamında izlenen bazı oturumlar, afet risk azaltımı ve kriz yönetiminin giderek daha fazla uluslararası hukuk ve kurumsal yönetim çerçevesinde ele alındığını

göstermiştir. Birleşmiş Milletler bünyesinde yürütülen “**Afet Durumunda Kişilerin Korunması**” (**Protection of Persons in the Event of Disasters – PPED**) süreci kapsamında geliştirilen taslak maddeler, afetlerin yalnızca müdahale aşamasıyla sınırlı olmadığını; risk azaltımı, hazırlık, dayanıklı altyapı, uluslararası işbirliği ve koordinasyon gibi unsurları içeren daha geniş bir *yönetişim* yaklaşımını ortaya koymaktadır. Sendai Afet Risk Azaltımı Çerçevesi ile uyumlu biçimde, erken uyarı sistemleri, kapasite geliştirme ve bilgi paylaşımı gibi mekanizmalar bu yaklaşımın temel unsurları arasında yer almaktadır.

Bununla birlikte bu tartışmaların büyük ölçüde devletler, uluslararası kurumlar ve teknik yönetim mekanizmaları etrafında şekillendiği görülmektedir. *Kapsayıcılık* ve kırılgan grupların dikkate alınması gerektiğine dair genel vurgular yapılmasına rağmen, kadınların ve yerel kadın örgütlerinin kriz anlarında üstlendiği rol bu çerçevelerde çoğu zaman somut biçimde ele alınmamaktadır. Oysa farklı afet deneyimleri, kadınların yerel dayanışma ağlarını sürdürmede, topluluk içi arabuluculukta ve sosyal destek mekanizmalarının devamlılığında kritik roller üstlendiğini göstermektedir. Buna rağmen bu aktörlerin deneyimi uluslararası afet yönetişimi tartışmalarında çoğu zaman görünmez kalmaktadır.

CSW70 kapsamında gerçekleştirilen bazı oturumlar ise bu tabloya farklı bir perspektif sunmuştur. Özellikle Kadınlar için Barış ve İnsani Yardım Fonu/Women’s Peace and Humanitarian Fund (WPHF) çerçevesinde yürütülen tartışmalar, kadın örgütlerinin kriz süreçlerinde yalnızca uygulayıcı veya yararlanıcı değil, aynı zamanda müdahaleyi şekillendiren lider aktörler olduğunu vurgulamıştır. Bu yaklaşım, yerel kadın örgütlerine yönelik finansman mekanizmalarının daha erişilebilir ve doğrudan olması gerektiğini; başvuru süreçlerinin basitleştirilmesi ve örgütlerin kurumsal sürdürülebilirliğinin desteklenmesi gerektiğini öne çıkarmaktadır.

Bu tartışmalar aynı zamanda kriz yönetiminde **veri üretimi ve görünürlük** meselesini de gündeme getirmiştir. Mevcut yoksulluk ve eşitsizlik ölçümlerinin büyük bölümü hâlâ hane düzeyinde veri üretimine dayanmaktadır. Bu yaklaşım, aynı hane içinde yaşayan bireyler arasındaki farklılıkları görünmez kılmakta ve kadınların ekonomik kaynaklara

erişimi, bakım yükü veya karar alma süreçlerindeki konumu gibi eşitsizliklerin veri içinde kaybolmasına yol açabilmektedir. Bu nedenle hangi verinin üretildiği ve hangi deneyimlerin görünmez kaldığı, kriz sonrası politika önceliklerini doğrudan şekillendirmektedir.

CSW70 kapsamında sunulan bazı çalışmalar, birey düzeyinde veri üretiminin bu görünmezliği azaltabildiğini göstermiştir. 'Equality Insights' gibi yaklaşımlar yoksulluğu birey düzeyinde ve çok boyutlu biçimde ele alarak güvenlik, söz hakkı, ekonomik kaynaklara erişim ve zaman kullanımı gibi farklı yaşam alanlarını birlikte değerlendirmektedir. Bu tür veri üretimi, yaşam döngüsü boyunca ortaya çıkan eşitsizlikleri daha görünür hale getirmekte ve politika yapım süreçleri için daha kapsayıcı bir analiz imkânı sunmaktadır.

Bu tartışmalar Türkiye'de yaşanan deneyimlerle de yakından ilişkilidir. 6 Şubat 2023 depremleri sonrasında afet yönetimi süreçlerinde cinsiyete göre ayrıştırılmış verilerin sınırlı olması, kadınların yaşadığı özgül sorunların politika tartışmalarında yeterince görünür olmamasına yol açmıştır. Barınma, bakım yükü, güvenlik ve ekonomik kayıplar gibi alanlarda kadınların deneyimlerine dair verilerin sınırlı olması, kriz sonrası eşitsizliklerin anlaşılmasını ve çözüm geliştirilmesini zorlaştırmıştır.

Tüm bu tartışmalar birlikte değerlendirildiğinde, uluslararası afet yönetimi çerçeveleri ile feminist kriz yönetimi yaklaşımları arasında hâlâ önemli bir boşluk bulunduğu görülmektedir. Bu boşluk, krizlere fiilen müdahale eden yerel aktörlerin deneyimleri ile uluslararası politika çerçevelerinin öncelikleri arasındaki mesafeyi de ortaya koymaktadır. Afet yönetimine ilişkin uluslararası tartışmaların, yerel bilgi ve deneyimi özellikle de kadın örgütlerinin sahadaki rolünü daha görünür kılacak şekilde yeniden düşünülmesi gerekmektedir.

7. Barış, İnsani Yardım ve Kalkınma Politikalarının Kesişimi: Kadın Barış İnşacıları

CSW70 sürecinde öne çıkan tartışmalardan biri, barış inşası, insani yardım ve kalkınma politikalarının birbirinden ayrı alanlar olarak ele alınmasının yarattığı sınırlılıklar olmuştur. Bu üç alanın giderek daha fazla iç içe geçtiği ve krizlerin bu alanların kesişiminde ortaya çıktığı ifade edilmiştir. Bu yaklaşım uluslararası politika literatüründe çoğu zaman “insani yardım–kalkınma–barış üçlü bağlantısı (triple nexus)” olarak adlandırılmaktadır.

Günümüzde birçok kriz yalnızca insani yardım müdahalesi gerektiren geçici durumlar değildir. Uzun süren çatışmalar, yerinden edilme süreçleri, ekonomik kırılganlık ve iklim krizinin etkileri, krizlerin kronikleşmesine yol açmaktadır. Bu durum, insani yardım, kalkınma ve barış politikalarının birlikte ele alınmasını gerektirmektedir.

CSW70 kapsamında gerçekleştirilen oturumlarda kadın barış inşacılarının bu kesişim alanında oynadığı rol özellikle vurgulanmıştır. Birçok konuşmacı kadınların yalnızca krizlerden etkilenen gruplar olarak değil, aynı zamanda krizlerin çözümünde aktif rol oynayan aktörler olarak değerlendirilmesi gerektiğini ifade etmiştir.

Kadın barış inşacıları çoğu zaman yerel toplulukların ihtiyaçlarını en iyi bilen aktörlerdir. Yerel düzeyde yürüttükleri çalışmalar sayesinde hem topluluk içi çatışmaların çözümüne katkı sağlayabilmekte hem de insani yardım ve kalkınma süreçlerinin daha kapsayıcı biçimde yürütülmesine destek olabilmektedirler.

Bununla birlikte uluslararası barış müzakerelerinde kadınların temsili hâlâ oldukça sınırlıdır. Birçok barış sürecinde kadınlar müzakere masasında yer almamakta veya sembolik düzeyde temsil edilmektedir. Bu durum, barış anlaşmalarının toplumsal ihtiyaçları yeterince yansıtmamasına yol açabilmektedir.

CSW70 tartışmalarında kadınların barış süreçlerine katılımının yalnızca temsil meselesi olmadığı vurgulanmıştır. Kadınların barış süreçlerine katılımı, barış anlaşmalarının sürdürülebilirliği açısından da kritik bir faktör olarak görülmektedir. Araştırmalar

kadınların dahil olduğu barış süreçlerinin daha uzun süreli ve daha kapsayıcı sonuçlar üretebildiğini göstermektedir.

Kadın barış inşacılarının rolü yalnızca resmi müzakere süreçleriyle sınırlı değildir. Birçok ülkede kadın örgütleri yerel düzeyde topluluklar arası diyalog süreçleri yürütmekte, şiddet mağdurlarına destek sağlamakta ve kriz sonrası iyileşme süreçlerinde önemli roller üstlenmektedir. Bu çalışmalar çoğu zaman uluslararası politika tartışmalarında yeterince görünür olmamaktadır.

CSW70 sürecinde yapılan tartışmalar, barış inşası süreçlerinin toplumsal cinsiyet perspektifiyle yeniden düşünülmesi gerektiğini ortaya koymuştur. Kadınların deneyimleri ve yerel örgütlenme pratikleri, krizlere karşı daha kapsayıcı politika çözümleri geliştirilmesi açısından önemli bir bilgi kaynağı sunmaktadır.

Bu tartışmalar Türkiye açısından da önemli bir bağlam sunmaktadır. Türkiye hem kendi içinde afet ve ekonomik krizlerle mücadele eden hem de çevresinde savaş ve çatışmaların yaşandığı bir coğrafyada yer almaktadır. Suriye savaşı, bölgesel siyasi gerilimler ve zorunlu göç süreçleri Türkiye'nin toplumsal ve ekonomik yapısını doğrudan etkilemektedir.

Bu nedenle Türkiye'de kadın örgütlerinin krizlere karşı geliştirdiği dayanışma ağları yalnızca ulusal düzeyde değil, bölgesel bağlamda da önemli deneyimler sunmaktadır. Kadın örgütlerinin yerel düzeyde yürüttüğü çalışmalar hem topluluk dayanıklılığını güçlendirmekte hem de barış inşası süreçlerine katkı sağlayabilecek alternatif yaklaşımlar geliştirmektedir.

CSW70 sürecinde öne çıkan önemli mesajlardan biri de krizlere yönelik politikaların yerel deneyimlerden öğrenmesi gerektiğidir. Uluslararası kurumların geliştirdiği politika çerçeveleri çoğu zaman yerel toplulukların deneyimlerini yeterince dikkate almamaktadır. Oysa yerel kadın örgütleri krizlerin günlük yaşam üzerindeki etkilerini doğrudan deneyimleyen aktörlerdir.

Bu nedenle kadın barış inşacılarının çalışmalarının uluslararası politika tartışmalarına daha güçlü biçimde dahil edilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Yerel örgütlerin deneyimleri

yalnızca uygulama düzeyinde değil, politika geliştirme süreçlerinde de önemli katkılar sunabilir. Bu nedenle feminist perspektifin barış ve kalkınma politikalarının merkezine yerleştirilmesi, sürdürülebilir ve kapsayıcı çözümler geliştirilmesi açısından kritik öneme sahiptir.

“Kadınlar olmadan sürdürülebilir barış mümkün değildir.”

— UN Women, Women Peace and Security Agenda Discussion

8. Küresel Anti-Gender Hareketi ve Anti-Rights Funding Flows

CSW70 sürecinde öne çıkan tartışmalardan biri, toplumsal cinsiyet eşitliği politikalarına yönelik küresel karşı hareketin güçlenmesidir. Son yıllarda birçok ülkede kadın hakları, cinsel ve üreme sağlığı hakları ve toplumsal cinsiyet eşitliği politikalarına karşı örgütlenen hareketler “anti-gender” veya “anti-rights” olarak tanımlanmaktadır. Bu hareketler yalnızca ideolojik bir tepki değil, ulusötesi ağlar ve güçlü finansal kaynaklarla desteklenen küresel bir siyasi mobilizasyon niteliği taşımaktadır.

Muhafazakâr ve dini ağlar etrafında kurulan bu ittifaklar, feminist ve queer hakları “geleneksel değerler” ve “ulusal kimlik” için tehdit olarak çerçeveleyen ortak söylemler üretmektedir. Bu durum toplumsal cinsiyet eşitliği politikalarına yönelik geri tepmenin küresel ölçekte koordinasyon içeren bir stratejiye dönüştüğünü göstermektedir.

CSW70 kapanış sürecinde ABD tarafından sunulan ve “gender” kavramını yalnızca “kadın ve erkek” olarak tanımlamayı öneren karar tasarısı, uluslararası terminolojiyi daraltma girişimi olarak değerlendirilmiş ve geniş bir çoğunluk tarafından reddedilmiştir. Bu gelişme uluslararası müzakere süreçlerinde artan siyasi gerilimleri açık biçimde ortaya koymuştur.

Bu bağlamda feminist hareketlerin uluslararası dayanışma ağlarını güçlendirmesi ve savunuculuk stratejilerini çeşitlendirmesi gerektiği vurgulanmıştır. CSW gibi platformlar devletler arası diplomatik alanların yanı sıra sivil toplumun küresel dayanışma kurduğu önemli savunuculuk alanlarıdır.

Anti-Rights Hareketlerinin Finansal Ekosistemi

CSW70’de yapılan tartışmalar, toplumsal cinsiyet eşitliği karşıtı hareketlerin güçlü bir finansal ekosisteme dayandığını göstermiştir. Araştırmalar son yıllarda aşırı sağ ve anti-rights ağlarının faaliyetlerini önemli ölçüde genişlettiğini ortaya koymaktadır. Bu

finansman akışları uluslararası bağış ağları, vakıflar ve ideolojik hareketler aracılığıyla sağlanmaktadır.

Panel tartışmalarında dikkat çekilen önemli bir çelişki, bazı finansman kaynaklarının hem toplumsal cinsiyet eşitliği alanında çalışan kuruluşları hem de kadın ve LGBTQI+ haklarına karşı faaliyet yürüten aktörleri destekleyebilmesidir. Bu durum uluslararası fon akışlarının politik etkisini ve finansman mekanizmalarında şeffaflığın önemini yeniden gündeme getirmiştir.

Bu nedenle feminist hareketler açısından yalnızca politika savunuculuğu değil, aynı zamanda küresel finansman akışlarının izlenmesi ve şeffaflığının artırılması da önemli bir mücadele alanı olarak öne çıkmaktadır.

Demokratik Kurumlar, Hukuk ve Haklara Yönelik Geri Tepme

CSW70 tartışmaları, toplumsal cinsiyet eşitliği alanındaki geri tepmenin demokratik kurumlar ve hukuk mekanizmalarıyla da yakından bağlantılı olduğunu göstermiştir. Birçok ülkede sivil alanın daralması, insan hakları kurumlarının zayıflaması ve medya özgürlüğünün sınırlanması kadın hakları savunuculuğunu doğrudan etkilemektedir.

Türkiye'nin *İstanbul Sözleşmesi*'nden yürütme kararıyla çekilmesi bu sürece önemli bir örnek olarak değerlendirilmiştir. Buna karşılık feminist hareketlerin yürüttüğü ulusal ve uluslararası kampanyalar sözleşmeye ilişkin farkındalığın artmasını sağlamış ve sınır ötesi dayanışmanın önemini göstermiştir.

Bu gelişmeler, toplumsal cinsiyet eşitliği mücadelesinin demokrasi, hukuk devleti ve sivil alanın korunmasıyla giderek daha fazla kesiştiğini ortaya koymaktadır.

Kadın İnsan Hakları Savunucularının Güvenliği: Savunucu Merkezli Adalet Yaklaşımı (Defender-Centered Justice)

CSW70 kapsamında yapılan tartişmalar, kadın insan hakları savunucularının giderek artan baskılarla karşı karşıya kaldığını göstermiştir. Savunucular yalnızca devlet aktörleri tarafından değil, toplumsal baskılar, çevrimiçi şiddet ve kurumsal engellemeler yoluyla da hedef alınabilmektedir.

Bu bağlamda öne çıkan “**defender-centered justice**” yaklaşımı, hak savunucularının deneyimini merkeze alan bütüncül bir koruma perspektifi önermektedir. Bu yaklaşım savunucuların karşı karşıya kaldığı sosyal, psikolojik ve ekonomik etkileri de dikkate alan daha kapsamlı koruma mekanizmalarının geliştirilmesi gerektiğini vurgulamaktadır.

CSW70 tartışmaları ayrıca kadın hakları alanındaki ilerlemenin yalnızca yasal reformlarla değil, bu reformların uygulanması ve hesap verebilirlik mekanizmalarının güçlendirilmesiyle mümkün olduğunu ortaya koymuştur.

9. Uluslararası Sistem Krizi ve UN80 Reform

CSW70 tartışmaları yalnızca toplumsal cinsiyet eşitliği politikalarının mevcut durumunu değil, aynı zamanda uluslararası sistemin içinde bulunduğu daha geniş kurumsal krizi de görünür kılmıştır. Son yıllarda artan jeopolitik gerilimler, savaşlar, iklim krizi ve küresel ekonomik eşitsizlikler, uluslararası kurumların etkinliği ve meşruiyetine ilişkin tartışmaları güçlendirmiştir. Birçok konuşmacı, Birleşmiş Milletler sisteminin kuruluşundan bu yana en zor dönemlerinden birini yaşadığını vurgulamıştır.

Bu bağlamda Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri tarafından başlatılan **UN80 süreci**, BM sisteminin daha etkin, hızlı ve koordineli çalışabilmesi için *kurumsal reform* ihtiyacını gündeme getirmiştir. Tartışmalar özellikle üç temel başlık etrafında yoğunlaşmaktadır: finansal sürdürülebilirlik, kurumlar arası koordinasyon ve temsil meselesi. Birçok BM kurumu bütçe kısıtlarıyla karşı karşıya kalırken, üye devletlerin katkı paylarının düzensiz ödenmesi programların sürdürülebilirliğini zorlaştırmaktadır. Aynı zamanda BM sisteminin çok sayıda kurum ve programdan oluşan yapısı, bazı politika alanlarında koordinasyon sorunları ve parçalı yaklaşımlar yaratabilmektedir.

Temsil ve meşruiyet tartışmaları da reform gündeminin önemli bir parçasıdır. Küresel güç dengelerindeki değişim, özellikle Küresel Güney ülkelerinin uluslararası karar alma süreçlerinde daha güçlü temsil talep etmesine yol açmaktadır. Bu durum, küresel yönetim yapısının daha kapsayıcı ve demokratik biçimde yeniden düşünülmesi gerektiğine işaret etmektedir.

Reform tartışmaları feminist hareket açısından da önemli sonuçlar doğurabilecek niteliktedir. BM sistemi içinde kadın hakları alanında çalışan kurumlar, uluslararası savunuculuk süreçlerinde kritik bir rol oynamaktadır. Bu nedenle UN Women, UNFPA ve benzeri kurumların geleceğine ilişkin olası kurumsal değişikliklerin toplumsal cinsiyet eşitliği politikalarının kapasitesini zayıflatmaması gerektiği özellikle vurgulanmıştır.

CSW70 süreci, uluslararası sistemde yaşanan krizin feminist politika açısından yeni bir mücadele alanı yarattığını da göstermiştir. Çok taraflı kurumların zayıflaması, uluslararası insan hakları normlarının uygulanabilirliğini doğrudan etkileyebilir. Bu

nedenle feminist hareketlerin uluslararası kurumlarla kurduğu ilişkiler ve savunuculuk stratejileri giderek daha kritik hale gelmektedir.

Bununla birlikte birçok konuşmacı kriz dönemlerinin aynı zamanda dönüşüm fırsatları yaratabileceğini ifade etmiştir. Reform tartışmaları, daha kapsayıcı ve demokratik bir küresel yönetim yapısı geliştirmek için bir fırsat olarak değerlendirilebilir. Bu süreçte sivil toplumun ve feminist hareketlerin uluslararası politika tartışmalarına aktif katılımı büyük önem taşımaktadır. Nitekim CSW70 boyunca kadın örgütlerinin savunuculuk faaliyetlerini yalnızca devletler arası müzakereler üzerinden değil, çok paydaşlı işbirlikleri ve küresel ağlar aracılığıyla yürüttüğü de gözlemlenmiştir.

Sonuç olarak UN80 reform tartışmaları, Birleşmiş Milletler sisteminin geleceğine ilişkin kritik bir döneme işaret etmektedir. Bu tartışmalar yalnızca kurumsal yapılarla ilgili teknik bir mesele değil, aynı zamanda küresel yönetim sisteminin hangi değerler üzerine kurulacağına dair siyasi bir tartışmadır. Toplumsal cinsiyet eşitliğinin bu süreçte güçlü biçimde savunulması, feminist hareketlerin uluslararası dayanışma ağlarını güçlendirmesini gerektirmektedir.

“Küresel kurumların reformu yalnızca teknik bir mesele değil, aynı zamanda kimin sesinin dikkate alınacağına dair siyasi bir tercihtir.”

— **UN80 Dialogue on Multilateral Reform**

Sonuç: Çoklu Krizler Çağında Feminist Kriz Yönetimi

CSW70 süreci, iklim krizi, savaşlar, ekonomik eşitsizlikler, demokratik gerileme ve doğal afetler gibi birbirini besleyen çoklu krizlerin toplumsal cinsiyet eşitliği politikaları üzerindeki etkilerini tartışmak açısından önemli bir uluslararası platform sunmuştur. Bu krizlerin etkileri incelendiğinde kadınların ve kırılgan toplulukların çoğu zaman orantısız biçimde etkilendiği görülmektedir. Tartışmalar, krizlerin yalnızca teknik müdahale gerektiren acil durumlar olarak ele alınmasının yetersiz olduğunu ortaya koymuştur. *Krizler aynı zamanda mevcut toplumsal eşitsizliklerin görünür hale geldiği ve yeniden üretildiği süreçlerdir.* Bu nedenle kriz yönetimi politikalarının sosyal boyutu ve eşitsizliklerin yapısal nedenleri de dikkate alınmalıdır.

Feminist kriz yönetimi yaklaşımı bu noktada önemli bir perspektif sunmaktadır. Bu yaklaşım krizleri yalnızca yönetilmesi gereken durumlar olarak değil, aynı zamanda daha adil ve kapsayıcı toplumsal yapılar kurmak için bir *dönüşüm fırsatı* olarak ele alır. CSW70 oturumları; iklim krizi, enerji dönüşümü, ekonomik eşitsizlikler ve bakım emeği gibi alanlarda *toplumsal cinsiyet perspektifinin merkezi önemini* ortaya koymuştur. Afet ve kriz yönetimi tartışmaları ise toplulukların dayanıklılığının yalnızca altyapı yatırımlarıyla değil, sosyal dayanışma ağlarının güçlendirilmesiyle mümkün olduğunu göstermiştir. Yerel kadın örgütlerinin kriz dönemlerinde geliştirdiği müdahale modelleri bu açıdan önemli deneyimler sunmaktadır.

Bununla birlikte CSW70 süreci, toplumsal cinsiyet eşitliği politikalarına yönelik küresel siyasi gerilimlerin de arttığını göstermiştir. Anti-gender hareketlerinin yükselişi ve uluslararası müzakere süreçlerinde ortaya çıkan terminoloji tartışmaları, kadın hakları alanında elde edilen kazanımların korunmasının önemini bir kez daha ortaya koymuştur. Bu durum feminist hareketlerin uluslararası *dayanışma ağlarını* güçlendirmesini ve savunuculuk stratejilerini çeşitlendirmesini gerekli kılmaktadır.

Bu tartışmalardan hareketle, kriz politikalarının toplumsal cinsiyet perspektifiyle yeniden düşünülmesi gerektiği açık biçimde ortaya çıkmaktadır. Uluslararası kurumların kriz yönetimi politikalarında toplumsal cinsiyet eşitliğini temel bir ilke olarak benimsemesi, yerel kadın örgütlerinin kriz müdahale mekanizmalarına dahil edilmesi ve bu örgütlere

doğrudan finansman mekanizmalarının güçlendirilmesi bu süreçte kritik öneme sahiptir. Aynı zamanda *feminist bilgi üretiminin desteklenmesi ve kriz deneyimlerinin belgelenmesi, daha kapsayıcı ve etkili politika geliştirme süreçlerine katkı sağlayabilir.*

Türkiye’de deprem sonrası gelişen deneyimler ve kadın örgütlerinin kurduğu dayanışma ağları, feminist kriz yönetimi yaklaşımının pratikte nasıl uygulanabileceğine dair önemli örnekler sunmaktadır. Çember Sivil İnisiyatif Derneği tarafından hazırlanan [Afetlerde Feminist Dayanışma ve Destek Kılavuzu](#), kadınların kriz dönemlerinde yalnızca destek alan gruplar değil aynı zamanda bilgi ve deneyim üreten aktörler olduğunu göstermesi açısından bu yaklaşımın somut bir örneğidir.

Sonuç olarak çoklu krizler çağında *feminist kriz yönetimi yaklaşımı*, krizlerin yalnızca yönetilmesi değil aynı zamanda dönüştürülmesi gereken süreçler olduğunu vurgular. *Toplumsal cinsiyet eşitliğini merkeze alan politikalar, daha dayanıklı, adil ve kapsayıcı toplumların kurulmasına katkı sağlayabilir.*